

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาของรัฐ : กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานและโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการสัมภาษณ์ ทั้งการสัมภาษณ์ระดับลึก (in-depth interview) การสัมภาษณ์รายบุคคล (personal interview) และการสังเกต (observation) ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้าง และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย ที่มีหน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ ได้ทำการศึกษาไว้แล้วในรูปของเอกสารประเภทต่างๆ เช่น รายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่าอากาศยาน และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปีนัง-สงขลา โดยใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติ โครงการศึกษาแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ความก้าวหน้าการดำเนินงานแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคาใต้ โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT- GT) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-8 กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 1 สิงหาคม 2543 ท่าอากาศยานไทย-มาเลเซีย: ฤภาคใต้จะเป็นดังมาบตาพุด มองอย่างไรที่ไม่เคยมองกรณีท่าอากาศยานไทย-มาเลย์ ทำไมต้องดำเนินโครงการท่าอากาศยานไทย-มาเลเซีย ใครได้?ใครเสีย?จากโครงการก่อสร้างและโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย ประชาพิจารณ์คืออะไร ทำทำไม เพื่อใคร? ช่วยกันทีละ...พี่น้องเหอ สู่อ้อมมาทำเหลี่ยม แดงการณ์ต่าง ๆ และรายงานข้อเสนอจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อรัฐบาล ฯลฯ.

ข้อมูลและเอกสารต่างๆ ดังกล่าวรวบรวมจากห้องสมุดคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ บริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด สำนักงานการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด ศูนย์พัฒนาภาคใต้ และ website ต่างๆ เป็นต้น

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์และวิธีการสังเกตโดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การสัมภาษณ์

1.1) การสัมภาษณ์ระดับลึก (in-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนประชาชนทั้งที่สนับสนุนและคัดค้านโครงการฯ จำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 5 คน นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 5 คน นักวิชาการ จำนวน 5 คน นักพัฒนาเอกชน จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน รวม 34 คน ใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง (semi structured questionnaire) โดยมีตัวอย่างประเด็นคำถาม ได้แก่

1.1.1) การเปิดโอกาสขององค์กรให้ประชาชนในพื้นที่ และประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการฯ ในขั้นตอนต่างๆ

1.1.2) บทบาทและการมีส่วนร่วม

1.1.3) ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฯ

1.1.4) ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการฯ

1.1.5) ผลได้และผลเสียที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ

1.1.6) รูปแบบที่ดีของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการพัฒนาของรัฐ

ฯลฯ.

1.2) การสัมภาษณ์รายบุคคล (personal interview) โดยจะเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selection) เลือกได้พื้นที่ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกสัก หมู่ที่ 6 ตำบลสะกอม และบ้านตลิ่งชัน หมู่ที่ 2 ตำบลตลิ่งชัน อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายของโครงการท่อส่งก๊าซ และเป็นพื้นที่ที่ตั้งโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย และเป็น 2 หมู่บ้านที่เป็นที่รับรู้กันว่า มีทั้งกลุ่มประชาชนที่คัดค้านและสนับสนุนโครงการฯ ในสัดส่วนพอๆ กัน

จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอิสระ (simple random sampling) จำนวน 100 ตัวอย่าง จากประชากรรวม 2 หมู่บ้าน จำนวน 500 ครัวเรือน ในการสัมภาษณ์ได้ใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (structured questionnaire) เพื่อสัมภาษณ์รายบุคคล (personal interview) สำหรับประเด็นคำถามที่สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่มีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ (ภาคผนวก ก)

- 1.2.1) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 1.2.2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ
- 1.2.3) การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโครงการฯ
- 1.2.4) ทักษะของของกลุ่มตัวอย่างต่อมิติต่างๆ ของโครงการฯ
- 1.2.5) ความเห็นที่มีต่อโครงการฯ โดยภาพรวม

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการฯ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในลักษณะการให้ความคิดเห็นแบบช่วง (ordinal scale) เป็น 4 ระดับ คือ

คะแนนความคิดเห็น	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	การมีส่วนร่วม	ทัศนคติ
4	รับรู้มาก	มีส่วนร่วมมาก	เห็นด้วยมาก
3	รับรู้ปานกลาง	มีส่วนร่วมปานกลาง	เห็นด้วยปานกลาง
2	รู้น้อย	มีส่วนร่วมน้อย	เห็นด้วยน้อย
1	ไม่รับรู้	ไม่มีส่วนร่วม	ไม่เห็นด้วย

2) การสังเกต (observation)

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตโดยตรง (direct observation) และสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) จากกิจกรรมต่าง ๆ ในการคัดค้านโครงการฯ และร่วมสังเกตโดยตรง (direct observation) ในการสนับสนุนโครงการฯ ตั้งแต่ปี 2540 - 2549

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ และจากการสัมภาษณ์ทั้งเชิงลึกและรายบุคคล และใช้เครื่องมือทางสถิติ ดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis)

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การแจกแจงความถี่ โดยใช้อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลในรูปแบบเชิงพรรณนา บทความ ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์ถึงพัฒนาการของโครงการฯ บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ปัญหาและอุปสรรคของภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมกับรัฐต่อการดำเนินโครงการฯ รวมถึงผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการฯ

สำหรับเกณฑ์การพิจารณาระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับโครงการฯ และระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการฯ ใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็น	ระดับการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร	ระดับ การมีส่วนร่วม	ระดับทัศนคติ สำหรับข้อความ เชิงบวก	ระดับทัศนคติ สำหรับข้อความ เชิงลบ
3.50-4.00	รับรู้มาก	มีส่วนร่วมมาก	ดี	ไม่ดี
2.50-3.49	รับรู้ปานกลาง	มีส่วนร่วมปานกลาง	ค่อนข้างดี	ไม่สู้ดี
1.50-2.49	รู้น้อย	มีส่วนร่วมน้อย	ไม่สู้ดี	ค่อนข้างดี
1.00-1.49	ไม่รับรู้	ไม่มีส่วนร่วม	ไม่ดี	ดี

3.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis)

ใช้สถิติไคส์แควร์(χ^2) ในการทดสอบความเป็นอิสระต่อกัน (independence test) ระหว่างตัวแปรอิสระ (independent variable) กับตัวแปรตาม (dependent variable) โดยที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ถิ่นที่อยู่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโครงการฯ และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการพัฒนาของรัฐ กรณีโครงการท่องเที่ยววิถีชีวิต และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย เป็นตัวแปรอิสระกับท่าทีที่มีต่อโครงการฯ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือไม่ตัดสินใจ ซึ่งเป็นตัวแปรตาม